

# KUTSESTANDARD

## Demineerimisinstruktor, tase 6

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

| Kutsenimetuse                  | Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase |
|--------------------------------|---------------------------------------------|
| Demineerimisinstruktor, tase 6 | 6                                           |

### A-osa KUTSEKIRJELDUS

#### A.1 Töö kirjeldus

Demineerimisinstruktor, tase 6 on spetsialist, kes on läbinud etapiliselt kõik demineerimise kvalifikatsioonikursused ja omandanud vastava kompetentsuse. Demineerimisinstruktori töö on juhendamine, demineerimisandmete analüüs ja teadmiste edasiandmine. Demineerimisinstruktori töö eesmärk on demineerimise kvaliteedi hoidmine ja tõstmine. Demineerimisinstruktor töötab meeskonnas ning tema töö eeldab suhtlemist kolleegide ja ameti- ning eraisikutega.

Lisaks demineerimisinstruktorile on ka demineerija EOD1, demineerija EOD2, demineerija EOD3 ja pommitehnik EOD3+ kutsed. Demineerijate pädevus kasvab vastavalt IMAS (International Mine Action Standard, vt lisa 1 – kutsestandardis kasutatud lühendid) maatriksile.

Demineerija EOD1, tase 4 töö on abistada meeskonda pommiohu, lahingumoonaohtu ja plahvatusohtu tõrjumisega seotud tegevustel; ta töötab juhendamisel.

Demineerija EOD2, tase 4 töö on abistada leitud esemete ohutustaseme hindamisel ja määramisel ning ohutult esemeid teisaldada.

Demineerija EOD3, tase 5 töö on tuvastada plahvatusohtlikku lahingumoonu ning hinnata leitud esemete ohutustaset, teha ohutustamise protseduure ja hävitada igasugust lahingumoonu.

Pommitehnik EOD3+, tase 5 on spetsialist, kelle töö on kahjutustada plahvatusohtlikke esemeid, kasutada eritehnikaid ja -oskusi lõhkeseadeldiste ja teiste improviseeritud lõhkematerjalide käitlemisel (vedelikud raketimootorites, vaesestatud uraaniga (Depleted Uranium) täidetud lahingumoon jne).

Demineerimisinstruktor töötab kõrgendatud ohuga töökeskkonnas. Tema töökeskkonda mõjutavad füüsilised, keemilised, füsioloogilised ja psühholoogilised tegurid. Töö toimub nii väli- kui sisetingimustes ja nõuab füüsilist pingutust. Töötaja peab olema teadlik tööga kaasnevatest tervise- ja keskkonnariskidest. Töö on vaimselt ja emotsionaalselt pingeline, eeldab töötamist ka öösiti, puhkepäevadel ja riigipühadel. Peamised ohud on plahvatustest ja kemikaalidest tulenevad vigastused, haigestumised ja töötraumad, võimalikud on mitmesugused bioloogiliste, keemiliste ning füüsiliste ja füüsikaliste faktorite poolt tekitatud tervisekahjustused. Töötamisel on oluline täita tööohutuseeskirju ja kasutada isikukaitsevahendeid. Pommiülikonna kasutamine eeldab demineerimisinstruktorilt head füüsilist vormi.

Demineerimisinstruktori peamised töövahendid on kaitsevarustus, kaitsevahendid, lõhkematerjal, tulirelvad, erilaengud, metallidetektorid, pommirobot, sideseadmed, droon, röntgeniaparaat, abivahendid, pommikonteiner, mõõtevahendid.

Demineerija koolituse korraldamisel ja koolituskavade koostamisel lähtutakse rahvusvahelistest EOD (Explosive Ordnance Disposal) koolituspõhimõtetest ja ohutusreeglitust; sellest tulenevalt on kutse nimetuses ka akronüüm EOD.

#### A.2 Tööosad

A.2.1 Töö planeerimine, korraldamine ja juhtimine

A.2.2 Lõhketöö tegemine

|                                                                                                                                                                       |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| A.2.3 Pommiohu tõrjumine                                                                                                                                              |
| A.2.4 Lahingumoonu ohu tõrjumine                                                                                                                                      |
| A.2.5 Plahvatusohu tõrjumine                                                                                                                                          |
| <b>A.3 Kutsealane ettevalmistus</b>                                                                                                                                   |
| Demineerimisinstruktoril on vähemalt keskharidus ja töökohal omandatud kutseoskused. Demineerimisinstruktor on täitnud pommitehniku tööülesandeid vähemalt ühe aasta. |
| <b>A.4 Enamlevinud ametinimetused</b>                                                                                                                                 |
| Demineerija, demineerimisinstruktor.                                                                                                                                  |
| <b>A.5 Regulaatsioonid kutsealal tegutsemiseks</b>                                                                                                                    |
| Töötamiseks Päästeametis on nõutav kutse vastavalt päästeteenistuse seadusele ja selle rakendusaktidele.                                                              |
| <b>A.6 Tulevikuoskused</b>                                                                                                                                            |
| Oskus tegutseda keskkonnasäästlikult, mehitamata tehniliste vahendite kasutamise oskus, tehisintellekti kasutamise oskus, programmeerimisoskus.                       |

## B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

|                                                                                                                                                               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>B.1 Kutse struktuur</b>                                                                                                                                    |
| Demineerimisinstruktor, tase 6, kutse moodustub üldoskustest ja kohustuslikest kompetentsidest. Kutse taotlemisel on nõutav kõikide kompetentside tõendamine. |
| <b>Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele</b>                                                                                                     |
| Kutse taotlemisel                                                                                                                                             |
| 1. Keskharidus                                                                                                                                                |
| 2. Omab pommitehnik EOD3+, tase 5 kutsetunnistust                                                                                                             |
| 3. Kutse taotleja on täitnud pommitehniku EOD3+ tööülesandeid vähemalt ühe aasta peale kutse omandamist                                                       |
| 4. Vähemalt üheaastane kogemus täiskasvanute koolitamisel või andragoogika alase koolituse läbimine                                                           |

|                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>B.2 Demineerimisinstruktor, tase 6 üldoskused</b>                                                                                                                                                                         |
| 1. Kasutab oma tegevuses enda ja teiste tervist säästvaid tööviise, isikukaitsevahendeid ning järgib ohutusnõudeid.                                                                                                          |
| 2. Kasutab oma töös digiseadmeid infotötluse, kommunikatsiooni, ohutuse ja probleemilahenduse jaoks iseseisva kasutaja tasemel ning sisuloo jaoks algtasemel (vt lisa 2 - digipädevuste enesehindamiskaala).                 |
| 3. Kasutab enese suuliseks või kirjalikuks väljendamiseks eesti keelt keeleseaduse ja selle alusel kehtestatud nõuete kohaselt.                                                                                              |
| 4. Kasutab oma töös ühte võõrkeelt (soovitatavalt inglise keelt).                                                                                                                                                            |
| 5. Kasutab nii eesti kui ka võõrkeeles oma valdkonnas kokkulepitud oskuskeele mõisteid ja termineid.                                                                                                                         |
| 6. Jälgib valdkonna suundumusi ja arengut, et olla uuendustega kursis.                                                                                                                                                       |
| 7. Kasutab mõtlemisel loogikat ja süsteemset arutlust, et näha nähtustevahelisi suhteid, teha järeldusi, tuvastada alternatiivsete lahenduste tugevad ja nõrgad küljed ning leida probleemide võimalikud lahendamise viisid. |

|                         |
|-------------------------|
| <b>B.3 Kompetentsid</b> |
|-------------------------|

### KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

|                                                                                                                                                                                                                               |                   |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|
| <b>B.3.1 Töö planeerimine, korraldamine ja juhtimine</b>                                                                                                                                                                      | <b>EKR tase 6</b> |
| Tegevusnäitajad                                                                                                                                                                                                               |                   |
| 1. Planeerib ja korraldab demineerimistööd vastavalt valdkonda reguleerivatele õigusaktidele ja IMAS standardile; kaasab planeerimisse ja korraldamisse sobiva meeskonna vastavalt töö iseloomule.                            |                   |
| 2. Arvestab oma tegevuses valdkonna töökorralduse ja struktuuriga; langetab asjakohaseid otsuseid, sh keerulisi ja riske sisaldavaid ning mittetäieliku info alusel tehtavaid; algatab tegevusi oma pädevuse piires, juhib ja |                   |

kontrollib nende kulgu ja tulemuste suunas tegutsemist; võtab vastutuse enda ja meeskonna tegevuse eest; jälgib juhendatavat, sekkub kriitilistes olukordades õigeaegselt.

3. Juhib sündmuskohal või distantsilt (nt kõrgema tasemega staabist) demineerimistööd igasuguse lahingumoona ja lõhkeseadeldise leiu korral vastavalt demineerimisalastele õigusaktidele, sündmuse iseloomule ja olukorrale sündmuskohal; valib olukorra lahendamiseks sobiva taktika vastavalt leitud lahingumoonale ja lõhkeseadeldisele.

4. Viib läbi ennetus- ja teavitustööd, arvestades sihtrühma vajadusi; valmistab vastavalt sihtrühmale ette loengumaterjali, sh näitlikud õppevahendid; juhendab demineerijaid ennetus- ja teavitustöö ettevalmistamisel ja läbiviimisel; analüüsib tehtud tööd ja viib vastavalt tulemustele sisse muudatusi ennetus- ja teavitustöö kavadesse, arvestades ka rahvusvahelisi trende.

5. Osaleb õppekava koostamisel; korraldab vastavalt vajadusele demineerimisvaldkonna koolitustegevust, arvestades õppekava; korraldab, juhib ja viib läbi lõhketöid koolituse eesmärgil, õpetab lõhketöö juhtimist ja läbiviimist; koostab õppematerjale vastavalt õppekavale ja töö analüüsile; arvestab õpikeskkonna võimalusi ja konkreetse õpperühma eripära; koostab, vormistab ja täidab väljaõppedokumentatsiooni vastavalt ettenähtud korrale; analüüsib läbiviidud koolitusi ja viib vastavalt tulemustele sisse muudatusi; märkab demineerijate koolitusvajadust, teeb ettepanekuid koolituse korraldamiseks.

### B.3.2 Lõhketöö tegemine

**EKR tase 6**

#### Tegevusnäitajad

1. Planeerib ja korraldab lõhketöid vastavalt õigusaktidele ja sündmuse iseloomule; valib sobiva ja võimalikult ohutu hävitusmeetodi, lähtudes demineerimisalastest õigusaktidest ja erialasest koolitusest ning arvestades ümbritsevat keskkonda; täidab lõhketööga seotud kohustusliku dokumentatsiooni vastavalt demineerimisalastele õigusaktidele.

2. Juhib lõhketööd oma pädevuse piires vastavalt õigusaktidele; valib ohutuima viisi lõhketöö läbiviimiseks; jälgib lõhketöö ohutust.

3. Juhendab lõhkamiskohas demineerijaid lõhketöö ettevalmistamisel ja ohuala piiramisel; määrab ohuala raadiuse ja sobiva lõhkamismeetodi ning arvutab kamufleti, arvestades lõhkamiskohta ja hävitatava lahingumoon tüüpi; valmistab ette lõhkamisvahendid ja lõhkelaengud, paigaldab lõhkelaengud; juhendab lõhkelaengute ja eriotstarbeliste lõhkelaengute paigaldamist; kontrollib demineerimismeeskonna tegevust lõhketöö ettevalmistamisel.

4. Määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast; valib pommiohu tõrjumiseks sobiva taktika; likvideerib pommiohu, kasutades ettevalmistatud varustust ja erilaengut; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab vajalikke koolitusi.

5. Määrab ohuala olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja lahingumoon tüübist; valib lahingumoonaohtu tõrjumiseks sobiva taktika ja hävitusmeetodi; likvideerib lahingumoon ohtu, arvestades lahingumoon tüüpi ja otstarvet, kasutades ettevalmistatud varustust ja vahendeid; vajadusel valmistab improviseeritud erilaengu; korraldab järelkontrolli ja osaleb selles; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

6. Likvideerib lõhkeseadeldisest tuleneva ohu, kasutades sobivat meetodit, taktikat ja vahendeid; vajadusel valmistab ette erilaengu ja viib läbi lõhkamise; korraldab sündmuskohal tehilude jäädvustamise; analüüsib meeskonna tegevust hilisemate korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab vajalikke koolitusi.

7. Teeb eriotstarbelisi lõhketöid; lõhketöö juhina annab korralduse kasutatava varustuse ja vahendite kohta, korraldab varustuse hoolduse peale sündmust; politseilisel lõhketööl otsustab võimaluste ja õigete lõhkematerjalide valiku; määrab ohuala olenevalt ümbritsevast keskkonnast ja oludest; valmistab erilaengu; korraldab lõhkamiskoha järelkontrolli ja osaleb selles; analüüsib meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

#### Teadmised

1. Plahvatuste tüübid ja parameetrid; plahvatuse mõju inimestele, rajatistele ja keskkonnale; plahvatuse mõju vähendamise moodused, kaitsemeetmed; signaalid lõhketööl.

### B.3.3 Pommiohu tõrjumine

**EKR tase 6**

#### Tegevusnäitajad

1. Kogub pommiahvarduse sündmusega seonduvat infot; korraldab ja juhib demineerimismeeskonna tegevust pommiahvarduse sündmusel; teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; analüüsib pommiahvarduste varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

2. Kogub ja analüüsib pommikahtluse sündmusega seonduvat infot; korraldab ja juhib tegevust pommikahtluse sündmusel, teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; lahendab sündmuse, kasutades sobivat varustust; analüüsib kahtlaste esemete ja asjaoludega seotud varasemat praktikat ning meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

3. Kogub ja analüüsib pommitehnilise kontrolli sündmusega seonduvat infot; korraldab ja juhib demineerimismeeskonna tegevust pommitehnilisel kontrollil; teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; analüüsib pommiähvarduste varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

4. Kogub ja analüüsib plahvatuskohal infot, arvestades sh varasemaid sündmusi; korraldab ja juhib demineerimismeeskonna tegevust plahvatusjärgsel töö, teeb sündmuse lahendamiseks koostööd; lahendab sündmuse oma vastutusala piires, kasutades sobivat varustust; analüüsib varasemat praktikat ning meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

#### **B.3.4 Lahingumoonu ohu tõrjumine**

**EKR tase 6**

##### **Tegevusnäitajad**

1. Käitleb laske- ja lahingumoonu ohutult oma pädevuse piires; identifitseerib laske- ja lahingumoonu; analüüsib ning kontrollib laske- ja lahingumoonu ohutut käitlemist, sellega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks; puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

2. Kasutab demineerimistöö ettenähtud abi- ja erivahendeid; määrab sobiva EOD-ERW-taktika vastavalt lahingumoonale; teeb leitud lahingumoonu või selle otsimisega seotud toimingud; määrab kahjutustamise meetodi vastavalt lahingumoonale; analüüsib ning kontrollib kasutatavat EOD-ERW-taktikat, sellega seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi; hoiab end kursis EOD-ERW-taktika uuendustega ning juhendab teisi uute taktikate kasutuselevõtmisel.

3. Kogub ja analüüsib infot lõhkematerjalide ja lahingumoonaga saastatud keskkonna kohta, viib läbi tehnilist ja mittetehnilist uuringut; otsustab edasised toimingud vastavalt lõhkematerjalide ja lahingumoonu omadustele, hävitab need vastavalt leiu eripärale; analüüsib lõhkematerjalide ja lahingumoonaga saastatud ala puhastamise varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

4. Määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast; identifitseerib CBRN-lahingumoonu markeeringu ja tehniolude põhjal ning valib vastavalt sellele ohu tõrjumiseks sobiva taktika; kahjutustab CBRN-lahingumoonu; juhib lahingumoonast tuleneva CBRN-ohu tõrjumise seotud demineerimistegevust; analüüsib lahingumoonast tuleneva CBRN-ohu tõrjumise seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

##### **Teadmised**

1. Laske- ja lahingumoonu liigid ja ehitus; lõhkelaengute liigid, paigaldamine.

#### **B.3.5 Plahvatusohu tõrjumine**

**EKR tase 6**

##### **Tegevusnäitajad**

1. Määrab ohuala raadiuse olenevalt ümbritsevast keskkonnast, oludest ja ohu tekitajast.

2. Lõhkeseadeldisest tuleneva plahvatusohu tõrjumisel kahjutustab lõhkeseadeldise, kasutades sobivat meetodit, taktikat ja vahendeid; korraldab sündmuskohal tehniolude jäädvustamise.

3. Identifitseerib CBRN-ohu tehniolude põhjal ning valib vastavalt sellele ohu tõrjumiseks sobiva taktika; kahjutustab lõhkeseadeldise; juhib lõhkeseadeldisest tuleneva CBRN-ohu tõrjumise seotud demineerimistegevust.

4. Analüüsib lõhkeseadeldistest tuleneva ohu tõrjumise seotud varasemat praktikat ja meeskonna tegevust korrektuuride tegemiseks, puudujääkide ilmnemisel korraldab koolitusi.

##### **Teadmised:**

1) plahvatuste tüübid ja parameetrid.

## **KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID**

#### **B.3.6 Demineerimisinstruktor, tase 6 kutset läbiv kompetents**

**EKR tase 6**

##### **Tegevusnäitajad**

1. Arvestab oma töös demineerimisega seotud juhiseid, valdkondlikke nõudeid, eeskirju, õigusakte, standardeid jmt.

2. Annab isikutele abi kuni kiirabi saabumiseni või kuni nad saavad täielikumat ravi.

3. Valmistab ette ja juhib sündmusjärgset analüüsi. Kasutab sündmuse lahendamisel loogikat ja süsteemset arutlust, et teha järeldusi, tuvastada alternatiivsete lahenduste tugevad ja nõrgad küljed ning leida probleemide võimalikud lahendamise viisid. Õpib enda ja teiste kogemusest, võttes arvesse võimalikke probleeme, teavet selle kohta, mis meetodid toimivad. Teeb ettepanekuid töö paremaks korraldamiseks, muudatuste tegemiseks.

4. Vastutab enda ja teiste demineerijate töö kvaliteedi eest. Kontrollib enda ja teiste demineerijate töö kvaliteeti; kinnitab kvaliteedikontrolli tulemust; analüüsib ja arendab demineerijate kvaliteedikontrolli süsteemi.

5. Kavandab ja viib läbi üritusi, koolitusi jm.

## C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

| <b>C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile</b> |                                                                                                                                                                   |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| 1. Kutsestandardi tähis kutseregistris                                                               | 26-02042024-1.5/5k                                                                                                                                                |
| 2. Kutsestandardi koostajad                                                                          | Indrek Tõnson, Päästeamet<br>Maret Valner, Päästeamet<br>Raido Taalman, Päästeamet<br>Arno Pugonen, Päästeamet<br>Jaanis Otsla, Sisekaitseakadeemia päästekolledž |
| 3. Kutsestandardi kinnitaja                                                                          | Vara- ja Isikukaitse Kutsenõukogu                                                                                                                                 |
| 4. Kutsenõukogu otsuse number                                                                        | 30                                                                                                                                                                |
| 5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev                                                                       | 02.04.2024                                                                                                                                                        |
| 6. Kutsestandard kehtib kuni                                                                         | 01.04.2029                                                                                                                                                        |
| 7. Kutsestandardi versiooni number                                                                   | 5                                                                                                                                                                 |
| 8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)                                                         | 3359 Valitsuse haldusalade ametnikud, mujal liigitamata                                                                                                           |
| 9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)                                                  | 6                                                                                                                                                                 |
| <b>C.2 Kutsenimetuse võõrkeeles</b>                                                                  |                                                                                                                                                                   |
| Inglise keeles                                                                                       | EOD Instructor, EstQF Level 6                                                                                                                                     |
| Soome keeles                                                                                         | Miinaravaaja                                                                                                                                                      |
| Vene keeles                                                                                          | Взрывотехник                                                                                                                                                      |
| <b>C.3 Lisad</b>                                                                                     |                                                                                                                                                                   |
| Lisa 1 <a href="#">Kutsestandardis kasutatud lühendid</a>                                            |                                                                                                                                                                   |
| Lisa 2 <a href="#">Digipädevuste enesehindamiskaala</a>                                              |                                                                                                                                                                   |